Sběratelka písní
Karolína Meixnerová
COO BOO

Sběratelka písní

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Karolína Meixnerová
Sběratelka písní – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Sběratelka písní

Karolína Meixnerová

Copyright © Karolína Meixnerová, 2026
Illustrations © Ondřej David
© Veronika Vlková, 2026

ISBN tištěné verze 978-80-267-4361-3
ISBN e-knihy 978-80-267-4364-4 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-267-4386-6 (1. zveřejnění, 2026) (ePUB)
ISBN e-knihy 978-80-267-4387-3 (1. zveřejnění, 2026) (MOBI)

Věnováno Michaele, Veronice, Vojtěchovi a Václavovi.
Někdy jsme si dál, někdy jsme si blíž,
ale sourozenecké pouto nás už bude pojit navždy.

Na Okoř je cesta z Vídně zatraceně dlouhá.

Když se narodíte do rodiny venkovského chudého učitele jako páté dítě v pořadí a kvůli své neuvážené poloze zadkem dolů roztrhnete vejpůl to jediné, co ve svém mrzkém životě znáte a co vám dává pocit bezpečí – svou matku –, moc možností, jak se v sedmnácti letech postavit na vlastní nohy, vám nezbývá.

Těch pár peněz, které náš ovdovělý otec dokázal našetřit, si na vzdělání nárokoval můj jediný a nenáviděný bratr Jiří. Všechny nápadníky z okolí, kteří stáli za řeč, mi vyfoukly krásnější, milejší, nebo prostě jen méně vybíravé sestry. A představa, že bych si měla zlomit hřbet ve fabrice na knoflíky, mě upřímně moc nelákala.

Zbývalo mi jediné: přijmout nabídku zámožné vídeňské rodiny a otročit u nich za jídlo a střechu nad hlavou.

Zweigovi působili spořádaně. Hlava rodiny, pan Otto Zweig, byl spolužákem mého dědečka; společně studovali filozofii na pražské Ferdinandově univerzitě. Z dědy se stal učitel, což po něm následně převzal i otec a měl i bratr – ale to nedopadlo. Rodinná tradice se u nás předávala hlavně v podobě zklamání.

Otto Zweig, kterému děda nikdy neřekl jinak než česky *Větvičko*, se po studiích stal uznávaným etnografem a sběratelem lidové slovesnosti. Ve vyšším věku se s manželkou a bez dětí přestěhoval

do Vídně, kde v opulentním biedermeierském bytě plném těžkých závěsů a vitrín, na kterých se usazovalo až moc prachu, něco o tom vím, pracoval na svém životním díle.

Vypadal na sto patnáct, ale ve skutečnosti by pozítří oslavil teprve sedmdesáté páté narozeniny. Nejspíš ho postaršovala jeho všudypřítomná hůl, o kterou se při chůzi opíral. Byl to podivín. Potrpěl si na své každodenní rituály. Ranní káva musela být na pracovním stole přesně v sedm, ani o minutu později. Následovala návštěva toalety, která díky sklenici octové vody fungovala s přesností švýcarských hodinek. Každý den si ve stejnou hodinu natíral vousy vepřovým sádlem, zapálil dýmku a nepřítomně se podrbal na hlavě. Barva papučí, vlhkost vzduchu, počet ořezaných tužek v zásuvce, to všechno mělo v jeho světě svůj význam.

Za každou lidskou zvláštností či stinnou stránkou se však schovává důvod. Pokud je někdo tyran a bije své děti, buďte si jistí, že ho v dětství samotného třískali jako žito. Když k smrti nenávidíte kyselé okurky jako já, věřte, že jste se jich museli kdysi přejíst na základě hloupé sázky a pak tři dny zvracet. A pokud si někdo měří život na minuty, sekundy a přesně odpočítané pohyby, pak je dost možné, že se snaží zkrotit něco, co se zkrotit nedá.

I za kuriózním chováním Otty Zweiga se ukrývalo tajemství. A já si během své služby uložila úkol tomu přijít na kloub. Zpočátku z nudy. Později ze zvědavosti. A nakonec z obavy.

A tak jsem se ocitla tady – na rozlehlé arkádové půdě starého domu v centru Vídně, kde se mi nad hlavou komíhal oběšenec. Dřevo pod nohama tiše vrzalo a provaz se houpal v rytmu, který mě bude pronásledovat do konce života.

Tím oběšencem byl můj chlebodárce profesor Větvička, slavný český vlastenec a historik, kterému jsem poslední dekádu ty zpropadené křusky, které mi teď visely nad hlavou, každý den leštila.

Muž, který svůj život obětoval vědě. Doslova. A ne zcela dobrovolně.

Bez váhání jsem seběhla po točitých schodech do jeho pracovny, popadla ze země koženou brašnu a ze stolu jsem do ní dvěma pohyby ruky shrábla výsledek desetiletého bádání v podobě štosu popsaných papírů.

Z přízemí jsem zaslechla kroky, nebylo času nazbyt.

Přiskočila jsem ke knihovně, vyházela pětidílnou sérii Palackého *Dějin národa českého* a odkryla trezor. Klíč, který jsem vytáhla z kapsy, zapadl do zámku, cvaknutí se rozlehlo místností a já z trezoru vytáhla zápisník, který jsem přihodila do brašny. Zahlazováním stop jsem se nezdržovala, bylo to zbytečné.

Neochotně jsem otevřela zdobenou krabičku na vedlejší polici v knihovně. Pan Zweig tam ukládal peníze na výzkum. Teoreticky jsem měla právo si je vzít, prakticky mě v dlani pálily jak žhavé uhlíky. Rychle jsem je strčila do kapsy.

Rozhlédla jsem se po pracovně. Co ještě? Nic dalšího už mě nenapadlo. Rozeběhla jsem se ke dveřím. A počkat, přece. Otevřela jsem víko staré truhly vedle dveří a z ní jsem vytáhla malý dřevěný kufřík, který jsem si zaklínila pod paži, abych vše pobrala, a pak za sebou konečně zabouchla.

„Vilemíno? Neviděla jsi pána?" ozval se z chodby hlas paní Zweigové. „Včera už zase nespal ve své posteli. Co jste dělali? Kde jste zas lítali? A buď si jistá, že tobě nedodělanou práci neprominu. Za ty vaše výpravy tě neplatím." Stoupala po schodech pomalu krok za krokem.

Musela jsem utéct jinudy, ale jediná úniková cesta vedla zpátky nahoru. Zaúpěla jsem.

Vrátila jsem se zpět do pracovny a vyběhla na půdu. Položila jsem věci na zem a spadlý žebřík jsem postavila ke střešnímu

okénku. Poté jsem šátek, jejž jsem měla přehozený kolem ramen tak, jak to měla paní domu ráda a jak se to podle ní slušelo, protáhla rukojetí dřevěného kufříku a společně s ním jsem si ho pevně obvázala kolem pasu. Brašnu jsem si přehodila přes rameno, tudíž jsem měla vše potřebné u sebe a k tomu volné ruce. Vystoupala jsem po žebříku až k oknu.

Vedle mě se houpalo tělo. Nedívala jsem se na něj. Emoce jen zdržují. A pach, který z něj vycházel, taky nepomáhal.

„Kde jste kdo?" Hlas paní Zweigové se nebezpečně přibližoval.

Bez dalšího zaváhání jsem proklouzla oknem a vyškrábala se na střechu. Tašky byly mokré od deště a klouzaly pod rukama. Zrovna jsem se pustila okapu, tvrdě dopadla na dlažební kostky a ucítila křupnutí v kotníku, když jsem zaslechla zoufalý ženský výkřik. Přes bolest, kterou jsem cítila, jsem se rozběhla k nádraží a už se neohlédla.

Možná si říkáte, že takhle už pár příběhů začalo. Vsadím se ale, že neuhádnete, kam tenhle povede.

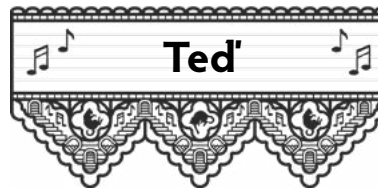

Únava mi plete nohy a rozbíjí pravidelný rytmus střídání levé a pravé, do kterého se usilovně nutím už osmý kilometr. Jsem tak strašně vyčerpaná. Od chvíle, kdy jsem ve Vídni nastoupila do vlaku, uběhl celý den a já ještě nic nejedla. Jediné, co mě drží v pohybu, je zima zarývající se pod kůži až na kost. Stmívá se a já se blížím k lesu, který svou zlověstnou hloubkou dokáže nalákat dovnitř v této večerní hodině jenom naprostého šílence. Venku je tma a v okolních lesích dnes není radno se toulat – to by vám řekl každý příčetný člověk. Moje kroky však v tempu nepolevují, a když se mi u jednoho z deseti podlomí kolena, nejsem si jistá, jestli jsem tak unavená, nebo mám jednoduše nahnáno.

Na konci cesty, která se plynule mění v úzkou pěšinu a vplouvá do lesa, svítí krčma. Touha po odpočinku, teple a jídle je mnohem silnější než obava, že mě v osvětlené putyce uprostřed ničeho nasekají do guláše.

Vezmu za kliku a s téměř neslyšným „Pozdrav pánbů“ zapadnu k nejbližšímu stolu. Osazenstvo si mě trochu vyděšeně změří pohledem. I já je.

V rohu sedí zasmušilý chlap s plnovousem a smutnýma očima. Okamžitě sklouzne pohledem zpět do talíře, hledí si svého a nechce být rušen. Neškodný.

U vedlejšího stolu večeří rodina. Děti na mě vykulí oči, matka se pokřižuje a otec si pohoršeně odplivne na zem. Neškodní.

V rohu mňoukne kočka.

„Pocem, ty malá potvůrko, čumáčku zablešenej, puci muci," přikleknu a s našpulenými rty jí nabídnu ruku k očuchání. Kočka se prohne do luku, naježí srst a zasyčí mi do obličeje. Nemusím rozumět zvířecí řeči, abych pochopila, že mnou zhluboka pohrdá. Mrcha jedna.

Na baru sedí další dva muži s oprsklými ksichty namířenými směrem ke mně. Nejspíš už mají dost vypito.

„Kampak běží tahle lištička. K Táboru? K Táboru?" hýkne jeden z nich a všem přítomným dá tak na odiv, že je hrdým majitelem jediného nažloutlého řezáku.

Neškodný, ale otravný.

„Nech tu holku na pokoji, Vávro," okřikne ho silný ženský hlas, který dává jasně najevo, kdo tu velí. Hostinská si mě přeměří pohledem od hlavy až k patě.

„Neměla bys ses tu dneska takhle toulat," řekne mi s falešnou starostlivostí.

„Netoulám se, jdu cíleně sem. Hledám nocleh," odpovím jistě.

Obočí jí vystřelí až k vlasům. „Nejsme ubytovna, jen hospoda. Najdi si spaní jinde."

„Ale no tak, Mařko," ozve se Vávra. „Přece ji teď nevyhodíš. My ji ochráníme." Dloubne loktem svého parťáka do paže.

Otec od rodiny si hlasitě odfrkne. Musím s jeho opovržením souhlasit, a tak k jeho stolu vyšlu lehký úsměv, ale odpovědí mi je jen další odfrknutí.

„Tak alespoň něco k jídlu," vyjednávám, abych získala čas.

„A peníze máš?" odpoví hostinská neochotně.

Kůže na stehně, kde mi v kapse odpočívají zlaťáky, mě začne pálit.

„Trochu ano," kývnu, aniž bych pohledem či dotekem ruky přiznala, kde přesně. Nechci dát nikomu v místnosti záminku po mně skočit s kudlou v ruce a vrazit mi ji pro pár zlaťáků do krku.

Hostinská zmizí v kuchyni a po chvíli přinese polévku, kterou přede mě postaví. Její hrudník mi zakryje pohled na zbytek hospody, ale nestěžuju si. Spíš naopak.

Rychle sklopím oči k misce, kde v horké vodě plave kus brambory a dvě kolečka mrkve.

„To je tu vždycky tak pochmurná nálada?" zkouším začít konverzaci, ale hostinská se beze slova vrátí za pult.

„Hádám, že jo."

„Mohu se podívat?"

Trhnu sebou. Hrot pera mi ujede a poslední písmeno se rozlije přes okraj papíru až na stůl.

„Promiňte," ozve se klidně, „nechtěl jsem vás vylekat."

Chvíli jen zírám na inkoustovou spoušť před sebou. Skvělé. Musím začít od začátku. Papír rychle stáhnu do klína, abych dala narušiteli jasně najevo, že mu do mého psaní nic není.

„To je osobní," řeknu a zvednu k němu pohled. Přede mnou stojí ten zanedbaný podivín z rohu místnosti.

„Taky píšu básně," pousměje se a lehce nakloní hlavu ke straně. „Možná jste nějakou četla v novinách."

Pečlivě si ho prohlížím. Má pravdu, někoho mi připomíná. Kulatý obličej zarostlý plnovousem, dobré, ale zoufale smutné oči, plné rty, urostlá ramena, která vyvažuje pivní panděro.

„Jan Neruda," usměje se o něco víc a natáhne ke mně ruku.

Já jsem blbá. Větvička by mě hnal svinským krokem, kdyby věděl, že jsem nepoznala Jana Nerudu.

Slavný pražský fejetonista, básník a divadelní kritik. Jeho dílo je pro nás velkou inspirací. Úplně ho slyším. Při vzpomínce na profesora se mi v krku udělá knedlík, ale pocit viny rychle zaženu nesmělým úsměvem a podáním ruky.

„Vilemína," váhám. „Podlipná."

„Vilemína Podlipná? Krásné české jméno! Kdysi jsem znal Podlipského, ale to je trochu jiné."

„Ano, to je," odpovím stručně a stáhnu ramena o kousek blíž k sobě. Nastane trapné ticho.

„Neměla byste se stydět. Každý nějak začínal," ukáže na zmuchlaný papír v mém klíně.

„To nejsou básně," odpovídám překotně. „A nestydím se, jen to není pro každého."

V očích mu zajiskří. „Je to tajné?"

„Přímo nebezpečné," žertuju naoko.

„Milé děvče, já v životě zažil takové věci, že už mě nemá co vystrašit. Bojoval jsem s příšerami, porazil smrt i ďábla. Přišel o lásku svého života." Pohled mu spadne k zemi, v okamžiku se však jeho rty roztáhnou do širokého nepřirozeného úsměvu, ve kterém je schovaný všechen žal světa.

„Tak ukažte."

Vytáhnu svůj výtvor zpod stolu a nesměle mu ho podám, čistě z lítosti nad jeho pomatenou myslí.

„Běží liška k Táboru, nese pytel zázvoru, ježek za ní pospíchá, že jí pytel rozpíchá," přečte tlumeným hlasem. „Hezká říkanka," pronese a já stěží předstírám naivní úsměv. Vezmu si od něj „hezkou říkanku" a v duchu si přeji, ať už odejde. „Děje se vám to často? Že vás muži obtěžují?"

Povytáhnu obočí a předstírám rozpaky. Můj zájem si získá.

„Ale vy mě neobtěžujete," prohodím s lehkou pachutí ironie.

„O co, že uhodnu, co tím chtěla básnířka říct?“

Pokrčím rameny, že mi je to jedno, ale popravdě jsem docela zvědavá na jeho interpretaci.

S nadšením se posadí na židli vedle mě a přisune si ji co nejblíž ke stolu, aby jeho výklad náhodou nezaslechly jiné uši než ty mé.

„Víte, moje matka se zabývala bylinkářstvím. I čerta se pokusila vyhnat usušeným kusem trávy, ale to je na delší povídání.“ Melancholicky se pousměje.

„Chci tím říct, že jsem za ty roky její výchovy pochytil skutečně dost, třeba i to, že zázvor pravidelně strouhala mému otci do čaje. Už to byl starší pán a potřeboval s jistými věcmi trochu pomoci. Nerad bych vás uváděl do rozpaků přihlouplými dvojsmysly, proto to řeknu co nejjednodušeji, jak to jen jde, zázvor používala jako afrodiziakum na zvýšení libida a prokrvení pohlavních orgánů.“

„Proč mi to vykládáte?“ Cítím, jak mi rudnou tváře.

„Aniž byste o to stála, vláčíte s sebou něco, co muže přitahuje. Liška s pytlem zázvoru.“ Mrkne na mě a prstem ukáže na mé zrzavé vlasy. „Rád bych se vám omluvil za celé ježčí pokolení. Bohužel ježci často myslí pouze bodlinami. Ostatně kvůli takovým tady dnes trčíme.“

Hraju zmatení, předstírám, že nechápu souvislosti, přitom teď již oba víme, že víme.

„Neříkejte mi, že to, že tu dnes jste, je pouze náhoda? Lidi, jako jste vy nebo já, za ta léta už poznám. Bohužel je nás čím dál tím míň. Viďte?“

„Koho je čím dál tím míň?“ vpadne nám do rozhovoru hostinská s čepovaným pivem pro Nerudu.

„Básníků přece,“ usměje se na mě tajemně. Když hostinská odejde, pokračuje v tlumeném hovoru.

„Nikoho normálního by do těchto končin v tuhle noc neodtáhli párem volů. Těch několik málo nebožáků, co tu vidíte, jednoduše nemá, kam by utekli, nebo nechtějí opustit tvrdě vydřený podnik," mrkne na hostinskou, „tak pokouší osud a doufají, že společně v úkrytu téhle hospody dnešní noc přežijí. Proto mi vrtá hlavou, proč tu jste vy."

„Na to samé bych se mohla zeptat i já vás," vzdávám hru na naivní nanynku.

„Myslím, že odpovědi na naše otázky oba dva známe," řekne s pohledem upřeným ven z okna. V očích se mu mihotají stíny zračící smutek, žal, křivdu, zradu a co ještě…? Nakloním se blíže, hypnotizovaná tím, co se mu odehrává kolem zornic. Náhle mi dojde, že jeho oči pouze odráží zkázu, která se na nás valí z lesa.

Dveře hostince zničehonic rozrazí studený vítr, prožene se místností a pozhasíná svíčky na stolech. Je tma.

Všichni přítomní úlekem vyjeknou. Kočka vyběhne ze dveří ven, rodina s dětmi si zaleze pod stůl, hostinská se přikrčí za nálevní pult. I Vávra se přestane přitrouble hihňat, svraští obočí a pravačku si přiloží na opasek, za kterým má zavěšený nůž.

„Už je to tady." Neruda mě poplácá po hřbetu ruky.

A pak je ticho. Nikdo se dál neodváží ani kníknout. V husté tmě, kterou zjemňuje pouze tlumený svit měsíce skrz zaprášená okna, se pohybují beztvaré černé stíny, které se řinou z černého lesa dovnitř a krouží po místnosti, obtáčí se kolem našich těl. Snad si mapují terén a vypočítávají, kolik tady budou mít dnes večer práce. S námi. S naší existencí. Matka od rodiny se znovu pokřižuje a děti si instinktivně přitáhne blíž k hrudi, když se jeden stín přiblíží těsně k nim. Nerudovi se podaří dveře znovu přibouchnout a zůstane o ně opřený zády, zapře se celou vahou, aby dalším stínům znemožnil dostat se dovnitř.

Snažím se soustředit, rozpoznat více než jen tmavé čmouhy, ale čím intenzivněji zírám do tmy, tím bolestivěji mě bodá v očích a já pro úlevu tlačím víčka k sobě. Občas zaslechnu skuhrání ostatních. Jsme paralyzovaní ostrou bolestí, která každou vteřinou nabírá na intenzitě. Nastražuju uši a snažím se zachytit jakýkoli zvuk. Potřebuju to slyšet dřív, než něco udělám. Jenže kromě nářku všech přítomných, který každou vteřinou zesiluje, neslyším nic.

A ten tlak. Zarývá se mi hluboko do očí. Mám pocit, že mi oční bulvy něco zevnitř pomalu roztahuje. Bolí to. Pálí to. Pulsuje. Je to jako malá exploze pod víčky. Tisknu si na ně dlaně tak pevně, až se mi do důlků ponoří až po kořen palce, protože mám absurdní, děsivý pocit, že kdybych si nechala oči odkryté, prostě prasknou.

„Já už nemůžu, nemůžu, kurva!" zařve Vávra. Přiměje mě to povolit a oči na okamžik otevřít, ale v tu chvíli bych si spíš přála nevidět. Vávrovi se po tvářích valí krvavé slzy, které si v návalu paniky rozmazává po celém obličeji. Krev vytékající z očí ho vyděsí do nepříčetnosti.

„Seru na to," kňučí a rozběhne se ke dveřím. Prudce odstrčí Nerudu, který narazí hlavou do hrany stolu a upadne do mdlob. Popadne kliku a hodlá dveře otevřít.

„Opovaž se, Vávro, všechny nás zabiješ," zařve hostinská, div všichni nenadskočíme. Vávra se zastaví, ne však kvůli hostinské, něco ho zaujalo. A mě také. Ty děti. Nedrží se za hlavu, neúpí trýzní, vystrašeně se tisknou ke svým rodičům a s občasným vzlykem pozorují, jak nás stíny dohání k šílenství.

Ale to není to nejdivnější. Plavovlasá dívenka si velmi tiše něco pobrukuje.

„Co si to zpíváš?" Rychle k ní přistoupím. Matka si ji ochranitelsky přivine blíž.

„Okamžitě ji nechte bejt," řekne výhružně jak lvice připravená zaútočit.

Ignoruju ji. „Co si to zpíváš?“ zopakuju trpělivě otázku.

„Tu melodii přece.“ Pípne děvče.

„Jakou melodii?“

„Tuhle přece,“ prstem ukáže do vzduchu. „Ty ji neslyšíš?“

Zmateně kroutím hlavou.

„Já ano,“ špitne chlapec. Melodie, kterou slyší pouze děti. Začíná mi to být jasné. Stíny vydávají vysokofrekvenční tóny, které mohou zaslechnout jen velmi mladé uši. Musím jednat rychle.

„Mohla bys mi ji ještě jednou zabroukat, prosím?“

„Snad si teď nebudete zpívat, do prdele,“ ozve se Vávra svíjející se v bolestivé agonii na zemi u dveří.

„Ticho,“ utnu ho ostře, tón mého hlasu mě samotnou překvapí.

Znovu pobízím děvče, matku mezitím pohledem ujišťuju, že mi může věřit. Dívenka sklopí oči a rukama si pohrává s lemem sukně, rozechvělým hláskem zapěje první tóny.

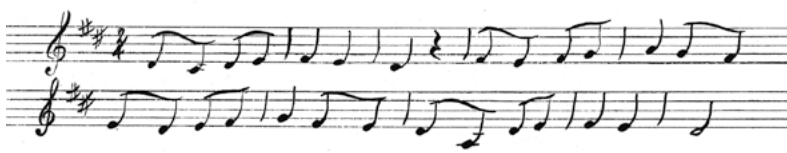

Pozorně poslouchám, snažím se dostat melodii do hlavy, zachytit ji dřív, než ji ty věci roztrhají mezi sebou. Je skoro taková, jak ji znám, přitom lehce jiná. Tesklivější, smutnější, chaotičtější. Má mnoho podob a já musím zachytit tu správnou. Když dívenka skončí, pobízím ji, aby zpívala znovu, a takhle několikrát dokola.

Náhle ucítím, jak mi někdo škubne hlavou dozadu a po krku mi přejede ostří nože.

„Už držte hubu. Jde nám tu vo kejhák a vy tu vedete hudební výchovu, vy husy?“ Vávra mi kvičí do ucha. Cítím jeho dech a jak

se mu chvěje hlava. Jak v ní ty tóny narážejí do vnitřní strany lebky. Z obojího mi je na zvracení. Na jeho obranu, nemůže za to, ale jestli mi teď ten primitiv podřízne hrdlo, nikomu tím nepomůže. Náhle se mi naskytne pohled do objemného výstřihu paní hostinské, která drží bambitku namířenou mezi Vávrovy krvavé oči.

„Okamžitě ji pusť, nikoho mi tu vraždit nebudeš."

Vávra vmžiku povolí sevření a odstrčí mě od sebe.

„Tak tu potom chcípneme všichni."

Ostatní hosté postupně bolestí upadají do mdlob nebo se dostávají do šoku. Jan Neruda je mimo, stejně tak rodiče dětí i Vávrův kamarád. K nohám se mi po pár vteřinách sesune i hostinská. Stíny se mezitím stáhnou blíž, už nekrouží, sedí nám za krky a vysávají poslední zbytky energie.

„Dělej něco," prosí z posledních sil hostinská. I mně lítají mžitky před očima a mysl mi uvadá, ale jsem připravená. Zhluboka se nadechnu a začnu zpívat.

Černé oči, jděte spát,
černé oči, jděte spát,
však musíte ráno vstát,
však musíte ráno vstát.

Každé slovo bodá do stínů jako nůž. Zasazuje rány do jejich mihotavých těl. Místnost naplňuje jejich zbídačené kvílení. Nejde o zvuky, které by pocházely z tohoto světa a neměly by na tomto světě vůbec existovat. S posledními tóny písně se stíny protahují škvírou pode dveřmi a mizí v lesích. Jako by je něco stahovalo zpět do tmy. Do tmy, ze které přišly. Poslední z nich se ještě na okamžik vzpírá a chtěl by vzdorovat, ale pak se rozpouští v temnotě venku.

S úlevou vydechnu, až mě zabolí na hrudi a přitáhnu dívku k sobě. Je drobná, třese se, tak ji pevně stisknu.

„Zachránila jsi nás," špitnu jí do ucha.

Kolem nás se lidé pomalu probouzejí. Sténají přitom bolestí, ta noční můra, ze které procitají, byla až příliš opravdová. Pak se zmateně rozhlíží kolem sebe po místnosti a rukama si otírají krvavé slzy. Většinou nezpůsobily větší škody. Jen Vávra zůstává ležet tam, kam padl, v tratolišti krve, která mu vytéká z tmavých prázdných očních důlků. Úpí bolestí a žadoní o pomoc, kterou mu zatím nikdo není schopen nabídnout.

Hostinská se zvedá jako první. Ještě se trochu motá, ale už pomáhá rodičům postavit se na nohy. Její hlas je drsný, přísný, ale tentokrát v něm slyším hlavně úlevu. Skloním se k Nerudovi a podávám mu vodu, kterou do sebe vpraví hltavými doušky. Na okamžik se naše pohledy setkají. Není v nich panika ani překvapení, jen tiché uznání. Zatímco ostatní mají ve výrazech jen hrůzu, Nerudovy oči jsou klidné. Možná opravdu nelhal. Možná už viděl horší věci. A možná o nich jednou napíše.

„Co to bylo za písničku? Tu neznám." Děvčátko mě zatahá za rukáv a já se skláním k němu, ať jsme na stejné úrovni. „To je takové zaklínadlo, které vás bude chránit od zlých duchů," odpovím tiše.

Kolem nás se začnou shlukovat ostatní. Dívají se na mě, jako bych měla znát odpovědi. Ale neznám. Dojdu si pro brašnu, ze které vytáhnu kus papíru s textem písně. Předám ho hostinské.

„Šiřte ji mezi lidmi," řeknu. „Zpívejte ji dětem na dobrou noc. Naučte je ji dřív, než ji budou potřebovat."

Na chvíli se odmlčím.

„Pak už vám nebude hrozit žádné nebezpečí."

Doplížila jsem se do pracovny s prachovkou v ruce. Věděla jsem, že tam nemám co dělat, ale kdo by mohl vyčítat hloupoučké služtičce, že přišla pánovi uklidit? Kdyby se někdo ptal, přesně tohle řeknu. Pravdou bylo, že ve Větvičkově pracovně nebylo co uklízet. Jeho posedlost pravidly a pořádkem byla cítit z každého koutu v místnosti. Zamířila jsem rovnou k psacímu stolu. Ležely na něm srovnané stohy papírů, poznámek a kupa starých notových zápisů.

Jestli mi otec za život dokázal něco předat, pak to byla láska k hudbě. Často jsme neměli na jídlo, smrt matky nás všechny poznamenala, i když každého jinak. Ale jakmile šlo o hudbu, tak v domě zavládla radost. Nedělní odpoledne jsme trávili tím, že jsme hráli a zpívali, jako bychom byli skutečná kapela. Nejstarší sestra se naučila základy na piano, bratr na housle a já se zbytkem sourozenců jsme brali do ruky, co se namanulo, hrnce, vařečky, sklenice s čočkou, a táta nás do toho s nadšením doprovázel na akordeon. Zpíval každý, kdo znal slova. Byly to jedny z nejšťastnějších chvílí mého dětství. Hudba mě vždycky fascinovala. Naše rodina ji má v krvi, říkával vždy otec.

Přejížděla jsem prachovkou po hraně stolu a jen ledabyle ji vedla přes hromádky knih, popsané listy papíru, prázdné hrnky od kávy a další věci, které profesor Větvička nechal podléhat pravidlům naprostého chaosu, což bylo velmi neobvyklé. Přitom jsem si prohlížela

notový zápis ležící na vrchu hromádky. Z paty jsem vytáhla vzpomínky na lekce hudební nauky, které nám dopřával otec, a začetla se do not. Tu melodii jsem poznala okamžitě. Zpívali jsme ji doma.

„Co tu děláš?"

Známý hlas mě vytrhl z myšlenek tak náhle, až jsem se lekla. Prudce jsem se otočila ke dveřím. V nich stál profesor Větvička. Opíral se o rám a díval se na mě tím svým přísným, zkoumavým pohledem.

„Promiňte," vyhrkla jsem rychle. „Jen jsem chtěla utřít prach." Zadrmolila jsem svou připravenou výmluvu, máchla jsem prachovkou přes desku stolu, až se mi podařilo trochu toho pracovního bordelu shodit na zem.

„Máš zakázáno sem chodit," okomentoval profesor Větvička mé počínání. Nedokázala jsem se mu podívat do očí, spěšně jsem sbírala ze země vzácné dokumenty a vracela je na stůl bez ladu a skladu. Větvička zaúpěl zoufalstvím.

„Omlouvám se. Už se to nebude opakovat."

Chvíli bylo trapné ticho, do kterého jsem šustila papíry, jež jsem vracela na stůl. Zbýval poslední, ten, který jsem držela v ruce, když jsem byla přistižena, nedalo mi to a naposledy jsem na notový zápis hodila své zvědavé oko. Větvička místo výčitek udělal pár kroků ke stolu a podíval se na skladbu, kterou jsem držela v ruce.

„Ty umíš noty?" zeptal se překotně. Ta naléhavost v jeho hlase mě zarazila. Je to snad špatně? Neměla bych umět číst noty? Ostýchala jsem se odpovědět.

„Ty umíš číst noty?" zopakoval svou otázku důrazněji.

„Ano… ale jen trochu," vyhrkla jsem.

Profesor Větvička si mě chvíli mlčky prohlížel, jako by mě viděl úplně jinýma očima. Pak vzal list papíru z mých rukou, otočil ho ke mně a ukázal prstem na první řádek.

„Tak mi řekni," pronesl klidně, „co je tohle za píseň."

Aniž bych od něj odvrátila pohled, jelikož jsem přesně věděla, na co se ptá, odpověděla jsem: „Černé oči."

Na okamžik se zdálo, že ho ta odpověď překvapila. V jeho pohledu se objevilo něco jiného než přísnost. Zájem.

„A věděla bys," dodal po chvíli, „o čem ta píseň vlastně je?"

Rychle jsem si přehrála v hlavě slova známé ukolébavky. „O tom jsem nikdy nepřemýšlela, pane."

„To mě nijak nepřekvapuje," odpověděl klidně. „Bezduše opakujeme, co slyšíme. Slova, která nám někdo předal. Melodie, které jsme si zapamatovali. A málokdy se někdo zastaví, aby se zeptal, odkud se vlastně vzaly."

Skloním pohled zpátky k notám.

„Když nad tím tak přemýšlím…" řekla jsem nejistě. „Možná je to o nějaké velmi ospalé dívce."

Doktor Větvička se krátce zasmál. Vzal list papíru z mých rukou a položil ho zpátky na stůl. Jeho prsty přejely po notách, jako by hladil něco křehkého. Následně vytáhl z šuplíku jiný list, podobný tomu předešlému. Oči mi zvědavě jezdily sem a tam, až jsem si všimla, že oba listy zdobí stejný ornament, patřily k sobě. Na jednom byl notový nápis, druhý obsahoval text. Větvička oba dokumenty pečlivě uložil do desek, aby všechny okraje lícovaly. Ty pak schoval zpět do šuplíku. Ta rituálnost mě dráždila.

„Jsi ještě tak nepoznamenaná," řekl skoro až lítostivě. Po zádech mi přeběhl mráz z toho, jak zvláštně to vyznělo, navíc mě tím trochu urazil. Ve svých osmnácti letech jsem byla oproti jiným dívkám v mém věku celkem zkušená. Kdyby Větvička tušil, že se tajně chodím líbat na dvorek s poslíčkem, co chodí ráno s novinami, hodně by se divil.

„Do mých věcí už nelez, je to nebezpečné."

Pohlédla jsem na něj. Zvědavost se ve mně rozběhla na plné obrátky.

„Co může být na hloupé písničce nebezpečného?“ protočila jsem oči.

„Hloupé písničce?“ rozšířilo se mu chřípí. Věděla jsem, že jsem ťala do živého. Lidové písně byly dlouhá léta předmětem jeho zkoumání.

„No, ano. O tom, jak se jedné holce těžko vstávalo ráno do práce. Na tom je nebezpečné jen to, že je mi to nebezpečně podobné“ Smála jsem se nahlas svému vtipu, přitom jsem v duchu panikařila, jestli jsem svou drzostí nezašla moc daleko.

„Kousek od Tábora, na cestě mezi Bernarticemi a Bechyní,“ začal pomalu, „se kdysi stala věc, kterou tato píseň připomíná.“

S přehnanou vážností se posadil za stůl a promnul si unaveně spánky.

„Mladá dívka jménem Alžběta Andělová šla jednou večer sama po cestě. Přepadla ji skupina vojáků. Opili se a rozhodli se, že se budou bavit. Provedli jí hrozné věci.“

Nasucho jsem polkla.

„A aby si byli jisti, že nikdy nikoho z nich nepozná a nikomu nic nepoví… vydloubli jí oči.“

Nevědomky jsem sevřela prsty kolem prachovky.

„Do těch prázdných důlků,“ pokračoval ztěžka, „nasypali písek.“

V pracovně bylo najednou takové dusno a vydýcháno, snažila jsem se nasát do plic čerstvý vzduch, ale hruď jsem měla sevřenou.

„Ta dívka přežila,“ dodal po chvíli. „Ale z bolesti a ponížení se pomátla. Bloudila po kraji, zpívala o černých očích, aby vyprávěla svůj příběh… a lidé se jí spíš posmívali, než aby jí pomohli.“

„A co se s ní pak stalo?“ zeptala jsem se.

Větvička pokrčil rameny.

„Někdo říká, že se utopila. Jiní tvrdí, že ji našli mrtvou u cesty. Už je to dávno. Prostě zemřela."

„A ta píseň…?" zeptala jsem se rozechvěle.

„Zlidověla. Lidé si během těch let upravili slova, která se jim zpívala radostněji. A na ten starý originál se zapomnělo."

Doktor Větvička poklepal prstem na papír.

„Ale já jsem původní verzi objevil."

Naklonil se ke mně.

„Lidové písně totiž nejsou jen odkazy kultury, tradice, folkloru."

Odmlčel se.

„Jsou to otisky událostí."

„Otisky událostí?"

„Ano. Fungují jako vzpomínky na události, které byly tak silné, že se do nich otiskly. Zůstaly v melodii, ve slovech… a hlavně v místě, kde se staly."

Pomalu přešel k oknu.

„Když se píseň vrátí domů ve správném znění… má to své důsledky."

„Jaké?" vyhrkla jsem.

Na okamžik se jeho výraz změnil. Jako by se v něm něco zavřelo.

Přísnost se vrátila. Vzal noty a zasunul je zpátky pod hromadu papírů. Podíval se na prachovku v mé ruce.

„Měla by sis hledět svých povinností a uklízet."

Tu noc jsem se vrátila do Větvičkovy pracovny. Chvíli mi trvalo, než jsem potmě v šuplíku nahmatala, co jsem hledala. Přistoupila jsem k oknu, aby mi měsíc nabídl dostatek světla. Jeho bledý svit se rozlil po papíře a po mých rukou, které se v tom světle třásly. Se sžíravou zvědavostí jsem hledala očima slova, která mi odpoledne unikla, protože jsem si po přečtení prvních řádků byla bezpečně jistá, že tu píseň znám.

Černé oči, jděte spát,
však musíte ráno vstát.
Ráno, ráno, raníčko,
neplač, malá holčičko.
Sluníčko už vychází,
černé oči ti schází.
Chlapci ti je vyňali,
když na vojnu je sebrali.
Když verbujou, chtějí brát,
škoda očí nastokrát.

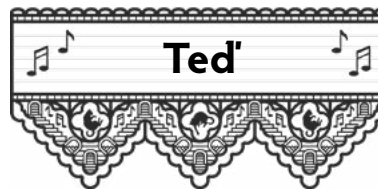

Přede mnou se táhne nekonečně dlouhá, rovná kamenitá cesta roubená stromy. Hrubý štěrk skřípe pod podrážkami a v trávě nalevo podél stromořadí se líně převaluje vlahý vítr. Jdu svižně, i když únava mi těžkne v nohách. Les po mé pravé ruce je klidný. Až podezřele klidný, pomyslím si.

Víte, co se říká o tichu před bouří? Tak přesně tohle rčení se mi do života vrací jako neoddělitelná ozvěna minulosti.

Starší sestra mi jednou vyprávěla, že z té noci, kdy jsem přišla na svět, si pamatuje hlavně ticho. Seděli se sourozenci a s otcem za dveřmi, namačkaní jeden vedle druhého, a čekali. Na dětský pláč. Na matčino úlevné vydechnutí, na jakýkoli zvuk, který by znamenal, že všechno proběhlo, jak má. Ani porodní bába tehdy nevykřikla: „Je to holčička!“, protože měla plné ruce krve mojí matky. To ticho bylo těžké a dusivé. A přineslo bouři, která otřásla nejen domem, ale i celou rodinou.

Dlouho mi ticho té noci doma vyčítali. Nikdy ne přímo. Nikdy ne nahlas. Výčitky vycházely z jejich pohledů, držely se v nocích, kdy se všichni vešli do jedné postele, pod jednu peřinu a tam šeptem vzpomínali na maminku. Ležela jsem sama. Nepřizvaná do jejich

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Sběratelka písní**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.